

23 JUNI 1991

- 1) Fyns Amtskommune,
Amtsgården,
Ørbækvej 100,
5220 Odense SØ
- 2) Ringkjøbing Amtskommune
- 3) Vejle Amtskommune
- 4) Samtlige tilsynsråd
- 5) Tarco A/S
- 6) Kommunernes Landsforening
- 7) Hovedstadsregionens Naturgas I/S

2. kommunekontor
1989/1115-15
ML/EMJ

Industrirådet anmodede med skrivelse af 12. september 1989 indenrigsministeren om en vurdering af det kommunale engagement i Tarco A/S. På denne baggrund anmodede Indenrigsministeriet med skrivelse af 9. november 1989 Tarco A/S om en udtalelse til Industrirådets skrivelse. Ministeriet udbød sig samtidig en række konkrete oplysninger vedrørende aktionærkredsen, koncernens aktiviteter samt hjemmelsgrundlaget for Tarco's aktiviteter.

Tarco A/S har ved skrivelse af 11. juni 1990 fremsendt en udtalelse i sagen.

Tarco A/S har endvidere fremsendt virksomhedens årsberetning og årsregnskab for 1988 og 1989, en oversigt over Tarco-koncernens aktiviteter og et notat af 22. marts 1990 om det historiske grundlag for etableringen af Tjærekompaniet/Tarco A/S.

Af aktionærfortegnelsen pr. 31. december 1989 fremgår, at aktionærkredsen i Tarco A/S udgøres af 85 kommuner og 3 amtskommuner. Herudover har Kommunernes Landsforening, Kommunernes gensidige Forsikringsselskab, Kommunernes Pensionsforsikring Aktieselskab, Aktieselskabet Strandvejs-Gasværket og Lønmodtagerens Dyrtidsfond aktier i selskabet.

For så vidt angår udviklingen i selskabets aktiviteter, har Tarco A/S henvist til det medsendte notat af 22. marts 1990. Heraf fremgår bl.a. følgende:

"På et repræsentantskabsmøde i Kulkontoret den 9. maj 1919 drøftedes spørgsmålet om gasværkernes biprodukter. Med hensyn til tjære blev følgende resolution vedtaget:

"Udvalget bemyndiges til at leje et Areal af Nyborg Kommune til Tjære-Oplag og iøvrigt at ordne Salget af Overskudstjære. Repræsentantskabet vil intet have imod, at et Selskab til Udnyttelse af Gasværkernes Biprodukter bliver en Kombination af kommunal og privat Drift, naar Kommunernes overvejende Andel heri sikres, men hver enkelt Kommune maa selv afgøre, om den vil være Deltager".

Den 10. juli 1919 afholdtes et møde i Nyborg, hvor alle kommuner var repræsenterede, og man enedes om etableringen af "Danske Gasværkers Tjære Kompagni, Aktieselskab". Stiftelsen fandt sted den 22. juli 1919, og aktiefordelingen var:

Kommunerne	101.000 kr.
5 kommunale bestyrelsesmedlemmer	2.500 -
Privat (firma K.W. Nielsen)	96.500 -
I alt	<u>200.000 kr.</u>

At bestyrelsesmedlemmerne var aktionærer skyldtes et krav i den da gældende aktieselskabslov.

Selskabets formål blev fastlagt i vedtægterne som følger:

"Selskabet er stiftet med det Formaal at udnytte Gasværkernes Biprodukter, handle med de fremstillede varer og iøvrigt drive Fabrikation og Handel efter Bestyrelsens Bestemmelse".

.....

I 1934 påbegyndtes fabrikation af frugttræ-karbolineum.

I 1936 etableredes en vejmaterialefabrik i Nørre-Aaby, og selskabets første leverancer gik til Assens amt.

I 1937 vedtog man, at 2 bestyrelsesmedlemmer fremover skal udpeges af Købstadsforeningen. Formålet var en nærmere tilknytning til denne forening.

I 1937 oprettedes en entreprenøraftdeling med det formål at forstærke mulighederne for anvendelsen af tjære til vejformål.

.....

I 1948 påbegyndtes en produktion af ukrudtsbekæmpelsesmiddel.

I 1950 drøftedes i forbindelse med forslag om en ny vejmaterialefabrik i Nyborg det principielle spørgsmål om, hvorvidt sel-

skabet skulle fortsætte en virksomhed med fabrikation af ikke-tjæreforbrugende produkter og en dermed sammenhørende entreprenørvirksomhed, og "der var enighed om, at Tjærekompagniet i videst mulig udstrækning skal hjælpe gasværkerne af med deres rå-tjære, og at man bør fortsætte med en virksomhed, som både tjener kommunernes interesser, og som er rentabel".

.....

I 1965 ændredes formålsparagraffen i selskabets vedtægter til at være:

Selskabets formål er at udnytte gasværkernes biprodukter, handle med de fremstillede varer og i øvrigt drive fabrikation og handel samt entreprenørvirksomhed m.v. efter bestyrelsens bestemmelse.

I 1970 blev vedtægterne ændret således, at Kommunernes Landsforening overtog Købstadsforeningens ret til 2 bestyrelsesposter.

I 1970 foreslog selskabet, at der blev etableret en fælleskommunal virksomhed indenfor forureningsbekæmpelse, idet man forudså store fremtidige problemer med at bortskaffe olie- og kemikalieaffald. Sagen forhandlede med Kommunernes Landsforening og med Forureningsrådet, som spurgte, om Tjærekompagniet ville indgå i et samarbejde om oprettelsen af en virksomhed til uskadeliggørelse af olie- og kemikaliespild. Svaret var bekræftende, og i 1971 oprettedes KOMMUNEKEMI A/S med Kl, København Og Frederiksberg kommuner samt Tjærekompagniet som aktionærer. KOMMUNEKEMI blev i starten samdrevet med Tjærekompagniet (fælles direktion og administration m.v.).

I 1971 etablerede Tjærekompagniet en vejmaterialefabrik i Jylland (Kongensbro) med tilhørende entreprenøraftdeling. Den konkurrencesituation, som selskabet derved skabte, førte til et udvidet samarbejde med Vejdirektoratet, som direkte opfordrede selskabet til også at give tilbud på vejarbejde på Sjælland.

I 1971 etablerede Tjærekompagniet en vejmaterialefabrik på Sjælland (Roskilde) med tilhørende entreprenøraftdeling.

I 1973-74 optog selskabet forsøg med fremstilling af isolerede fjernvarmerør. De danske fjernvarmenet led under korrosionsproblemer, og Bruun og Sørensen efterlyste nye produkttyper.

I 1974 producerede Tjærekompagniet et nyudviklet produkt til isolering og korrosionsbeskyttelse af fjernvarmerør på basis af et bituminøst materiale.

I 1974 påbegyndtes nedknusning af danske sten til vejmaterialer. Formålet var at øge beskæftigelsen og at spare valuta.

I 1974 påbegyndte selskabet en forsøgsproduktion af elektrodebeg til levering til Norge og Sverige.

I 1977 påbegyndtes en produktion af præisolerede fjernvarmerør med korrosionsbeskyttelse, idet man havde konstateret et stort behov for fjernvarmerør til distribution af kraftvarme.

I 1977 rapporteredes, at råvarer til tjærefabrikken kommer dels fra Danmark og dels fra udlandet, medens 70% af fabrikkens produkter nu sælges til export.

I 1977 købte selskabet det hidtidige ESSO-tanklager på Avernakke i Nyborg, hvor man gennem længere tid havde lejet tankkapacitet til råttjære hhv. færdigvarer. Den overskydende tankkapacitet søgtes udlejet, ligesom man besluttede at påbegynde en handel med olie til offentlige og private kunder, og derved udnytte tankkapaciteten.

I 1978 rapporteredes om stigende salg af kreosotolie til træimpregnering samt om stor export af elektrodebeg.

I 1979 rapporteredes, at oliehandelen forløber roligt, og at man tilstræber et samarbejde med Kommunernes Kulkontor, der også handler med olie.

I 1979 etableredes en fjernvarmerørfabrik i Fredericia. Rørene herfra var anderledes, end de i Nyborg producerede, idet man anvendte polyurethanskum som varmeisoleringsmiddel og en tæt plastkappe som korrosionsbeskyttelse. Denne konstruktion var billigere end den bitumenisolerede type, og til mange formål var den fuldt god. Da der var et stort marked for de nye rør i Tyskland, oprettedes et tysk registreret salgsselskab med kontor i Harrislee ved Flensburg (100% ejet datterselskab).

I 1980 påbegyndtes i samarbejde med vejdirektoratet genbrug af opbrudte vejmaterialer, og fabrikkerne blev ombygget hertil.

I 1980 udførte Tjærekompagniet store anlægsarbejder med fjernvarmeledninger i Holland. Dette førte med sig videre arbejdsopgaver og leverancer af fjernvarmerør i Holland i årene fremover.

I 1980 ophørte produktionen af dansk råttjære. Alle leverancer af råttjære sker herefter fra udlandet.

I 1981 påbegyndte selskabet coating (korrosionsbeskyttelse) af gasrør til det regionale naturgasnet.

I 1981 påbegyndtes en produktion af tjærelak til coating (korrosionsbeskyttelse) af søledninger til olie/naturgas.

I 1981 leverede selskabet brændselolie og brændselstjære til stadig flere fjernvarmeværker.

I 1982 påbegyndtes en produktion af Marinemastic til danske og norske olie/gasledninger i Nordsøen.

I 1982 stiftedes - ud fra en beslutning om spredning af Tjærekompagniets aktiviteter bl.a. til energisektoren - et nyt selskab FLONIDAN GAS DIVISION A/S. Det nye selskab ejedes med 50% af Tjærekompagniet og 50% af Aage V. Kjærs Maskinfabrik A/S og skulle producere måle- og reguleringsudstyr til gasselskaberne.

I 1983 påbegyndtes driften på et nyt tjæredestillationsanlæg, som var opført på Avernakke i direkte tilslutning til tanklageret.

I 1983 blev det på generalforsamlingen fremhævet, at selskabet tilstræbte nye aktiviteter, som skabte nye arbejdspladser og gav et rimeligt afkast.

I 1984 påbegyndte tjærefabrikken leverancer af flydende beg pr. skib til aluminiumsværker i Norge.

I 1984 påbegyndte man oparbejdning af elektroovns slagge fra Det danske Stålvalseværk til skærver til vejmaterialer. Dette genbrugsprojekt, som gennemførtes i nært samarbejde med Vejdirektoratet, opnåede tilskud fra Miljøstyrelsen.

I 1984 påbegyndte man på rørfabrikken en produktion af gule plastrør til naturgas-fordelingsnettet.

I 1985 begyndte selskabet som rådgivende virksomhed at yde know-how til opførelse af et tjæredestillationsanlæg i Brasilien.

I 1986 solgte selskabet sin sidste aktiepost i KOMMUNEKEMI.

I 1986 skiftede selskabet navn fra Danske Gasværkers Tjære Kompagni Aktieselskab til TARCO A/S.

I 1986 tog man et selvkørende asfaltgenbrugsanlæg i drift.

I 1987 udskilte selskabet sin kemidivision (Avernakke-anlægget) i et selvstændigt aktieselskab TARCONORD A/S, hvori TARCO A/S indgik i et nyt 50/50% ejerskab sammen med KOPPERS COMPANY INC:

I 1988 ændredes TARCO's struktur til en koncernvirksomhed, hvor de producerende enheder blev udskilt til 100% ejede datterselskaber, nemlig:

TARCO VEJ A/S,

TARCO ENERGI A/S og

TARCO ENTREPRISE A/S.

Omstruktureringen førte med sig, at formålsparagraffen i vedtægterne blev ændret til at være:

Selskabets formål er direkte eller gennem datterselskaber at drive handel, fabrikation, projektering og entreprenørvirksomhed m.v. i Danmark og udlandet. Selskabet kan endvidere foretage investering i anden virksomhed efter bestyrelsens bestemmelse.

I 1988 engagerede TARCO A/S sig i 2 nye selskaber indenfor miljøsektoren, nemlig

K.K. Miljøteknik A/S, som ejes sammen med Kommunekemi A/S, Monberg & Thorsen A/S, Ove Arkil A/S, Danfragt A/S m.fl. og

Watergroup a/s, som ejes sammen med Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Sparekassen SDS og Terra Nordic A/S.

I 1988 etablerede TARCO ENERGI A/S et salgsselskab i England (100% ejet datterselskab).

I 1989 udgjorde exportandelen for koncernen 44% af omsætningen."

Det fremgår endvidere af notatet, at der har været følgende udvikling i Tjærekompaniets/Tarcos aktiekapital:

"Ved stiftelsen i 1919 var aktiekapitalen 200.000 kr. og med bemyndigelse til bestyrelsen til at udvide aktiekapitalen indtil 400.000 kr. Af de 200.000 kr. aktier ejede kommunerne 101.000 kr., og de kommunale bestyrelsesmedlemmer personligt 2.500 kr. og en privat aktionær 96.500 kr.

I 1927 tilbagekøbte selskabet den private aktiepost på 96.500 kr. og senest i 1965 tilbagekøbte man de i sin tid udstedte personlige aktier til bestyrelsesmedlemmer. Herefter tilhører alle aktier danske primær- eller amtskommuner eller kommunale institutioner. Udover denne kreds indtrådte dog i 1981 Lønmodtagernes Dyrtidsfond som aktionær i selskabet.

Den oprindelige aktiekapital udvidedes løbende og var

i 1950	kr.	229.500
i 1960	kr.	424.000
i 1970	kr.	1.239.000
i 1980	kr.	5.216.000.

I 1981 udstedtes for kr. 17.721.000 fondsaktier, og i øvrigt fortsatte den løbende udvidelse af aktiekapitalen, som således var

pr. 31.12.81	kr.	33.314.500
pr. 31.12.82	kr.	35.929.500
pr. 31.12.83	kr.	37.821.500
pr. 31.12.84	kr.	40.136.500
pr. 31.12.85	kr.	41.668.000
pr. 31.12.86	kr.	53.771.500
pr. 31.12.87	kr.	61.959.000
pr. 31.12.88	kr.	67.156.000
pr. 31.12.89	kr.	73.367.500.

Pr. dato 22.03.90 består denne aktiekapital på kr. 73.367.500 uændret."

Vedrørende selskabets kapital, drift og ejerskab har Tarco i skrivelsen af 11. juni 1990 bl.a. oplyst, at:

"Selskabet har gradvis udviklet sig ud fra sit oprindelige formål. Især i perioden fra 1980 har selskabet ekspanderet på forskellige måder.

Fra 1980, hvor aktiekapital androg 5.907.000, er den vokset til 73.367.500 pr. 31.12.89, dels ved fondsaktier i 1981 og dels ved aktietegning.

De aktionærer, som var medejere fra før 1981, har siden haft en årlig forrentning af deres aktier på 28-48% af deres indskudte kapital, hvilket må siges at være en særdeles gunstig forrentning.

Aktionærerne har hvert år kunnet hæve udbytte uden klausul om at tegne nye aktier, men TARCO A/S har naturligvis som andre selskaber appelleret til sine aktionærer om at tegne nye aktier, hvilket mange aktionærer da også har gjort.

Fra 1988 har det nominelle udbytte andraget 12%, og da nye aktier er tegnet til kurs 105, har forrentningen af nye aktier svaret til en markedsrente samtidig med, at selskabets egenkapital er vokset fra 37.362.000 i 1980 til 151.259.000 i 1989.

Den til enhver tid værende bestyrelse har stedse fastholdt, at selskabet skulle fungere på fuldt normal vis som et almindeligt aktieselskab i konkurrence med andre firmaer og selskaber (det være sig virksomheder som er privatejede, fondsejede, børsnote-rede, institutionelt ejede eller en blanding af nævnte typer).

Det har medført, at TARCO A/S anvender salgs- og betalingsbetingelser, som er normale for de brancher, man har haft berøring med, ligesom løn- og arbejdsforhold også altid har været i overensstemmelse med konkurrenternes.

Selskabet har naturligvis været underlagt de for aktieselskaber almindelige regler for betaling af skatter og afgifter, ligesom selskabet i lighed med andre selskaber har været berettiget til at ansøge om de tilskudsordninger til produktudvikling o.lign., som har været stillet til rådighed for dansk erhvervsliv.

Aktionærerne (kommunerne) har ikke på nogen måde ydet subsidier eller andre former for tilskud til selskabet i form af billige lejemål o.lign.

Sammenfattende kan det konkluderes, at selskabet ejere (aktionærer) ikke på nogen måde har tilført selskabet penge, der kan karakteriseres som subsidier. Tværtimod må det anføres, at kommunerne har fået en ganske pæn forrentning af deres penge samtidig med, at deres aktier er steget i værdi, skabt i ligeværdig konkurrence.

Det er korrekt, at selskabets røraftdeling i 1988 havde et utilfredsstillende resultat, som selskabets øverste ledelse og bestyrelse også straks greb ind over for ved internt at løse problemerne, idet TARCO A/S på ingen måde lagde pres på sine aktionærer om at indskyde ny kapital.

Det har selskabet naturligvis heller ingen mulighed for, idet selskabets aktionærer på lige fod med andre selskabers aktionærer selv bestemmer, om de vil udvide deres aktieinteresser i selskabet."

Af en oversigt over Tarco-koncernen, som Tarco A/S har medsendt skrivelsen af 11. juni 1990, fremgår det, at de enkelte selskaber har følgende opgaver:

"TARCO VEJ A/S er et af Danmarks førende vejbygningsfirmaer. Gennem mere end 50 år har TARCO arbejdet med fremstilling af vejmaterialer og vejbygning. Med den ekspertise, som selskabet har opnået, er man i stand til at løse alle former for vejbygningsopgaver - lige fra nyanlæg, vedligeholdelse og overfladebehandling til fremstilling af specialprodukter. Endvidere forsøges der til stadighed i nye materialer og arbejdsmetoder.

På TARCO VEJs anlæg fremstilles produkter som f.eks. Stålfalt, ABS, skærvemastik, støbeasfalt, Marine-mastic til offshorebranchen samt en række andre specialprodukter.

.....
TARCO Vej er landsdækkende med afdelinger i Jylland, på Fyn og på Sjælland, og med sit semi-mobile anlæg kan selskabet i øvrigt placere produktionsfaciliteter tæt ved enhver større arbejdsplads."

"TARCO ENTREPRISE A/S er specialister i anlæg og etablering af rørsystemer - hvad enten det drejer sig om rør til fjernvarme, olie, gas eller vand.

Selskabet deltager, i samarbejde med kunder - og deres ingeniører - i total-, hoved- og fagentrepriser. Opgaverne strækker sig fra nyanlæg til reparation, renovering og vedligeholdelse.

.....
TARCO ENTREPRISE har stor erfaring og specialviden om gennemførelse af oprensningsopgaver af olie- og kemikalieforurenedede grunde f.eks. tjæreforurenedede gasværksgrunde.

.....
TARCO ENTREPRISE løser alle former for jordarbejde. Med afdelinger i Vejle, Esbjerg, Herning og Nyborg kan selskabet yde landsdækkende service. I forbindelse med større projekter etablerer selskabet ad hoc-afdelinger på stedet.

TARCO ENTREPRISEs know-how og arbejdskraft er efterspurgt i såvel ind- som udland."

"TARCO ENERGI A/S hører til blandt Europas betydende rørfabrikker. Hovedparten af produktionen er fjernvarmerør - eller rettere fjernvarmerørsystemer. Selskabet markedsfører komplette, moderne og driftsikre fjernvarmerørsystemer i såvel ind- som udland.

.....
TARCO ENERGI har tillige en omfattende produktion af plastrør til gas, olie og vand.

.....
TARCO ENERGI har afdelinger i Vesttyskland og England samt forhandlere i Norge, Sverige, Holland og Italien, og flere er på vej. Overalt finder man TARCO rør - Grønland og Island som det nordligste og Saudi-Arabien og Syrien som det sydligste."

"TARCONORD A/S ejes med 50% af TARCO A/S og 50% af Koppers Industries Inc., USA.

TARCONORD producerer begprodukter, tjæreolieprodukter samt en række specialprodukter.

TARCONORDs avancerede destillationsanlæg, som er det eneste i Nordeuropa, har en årlig kapacitet på ca. 175.000 tons råttjære. På anlægget produceres ca. 40 forskellige produkter, hvoraf

hovedparten afsættes til aluminiumsindustrien. Andre produkter anvendes til korrosionsbeskyttelse, imprægnering, dæk og som råstof for videre forarbejdning i den kemiske industri.

TARCONORDs produkter er anerkendte og værdsatte verden over. 99% af produktionen går til export.

.....
TARCONORD er medejer af et tjæredestillationsanlæg i Brasilien - Carboderivados S.A. - og af selskabet TAR TECH INTERNATIONAL A/S, som designer og opfører anlæg til carbonprodukter."

"FLONIDAN GAS DIVISION A/S ejes med 50% af TAPCO A/S og 50% af A.V.K.-Holding A/S.

FLONIDAN GAS DIVISION sælger avanceret måle- og reguleringsudstyr til gas og vand samt små kraftvarmeverker til svømmehaller, industrien og andre steder, hvor der er et kontinuerligt behov for energi.

Aftagerne af FLONIDAN GAS DIVISIONs måleudstyr/stationer er gasselskaberne og industrien. Selskabets ekspertise - hvad enten det drejer sig om rådgivning, produktion, montering eller service - er efterspurgt af både danske og udenlandske gasselskaber. Selskabet har et datterselskab, FLONIDAN ENERGI AB, i Sverige."

"K.K. Miljøteknik A/S beskæftiger sig med rensning af alle typer forurenede jord på centrale anlæg med stor kapacitet, med slutdeponering af den rensede jord samt med rydning af tidligere lossepladser, nedlagte tankstationer og større industrigrunde, f.eks. gasværker.

Selskabet råder over behandlingsanlæg i Rødby, og yderligere anlæg etableres i Løgstør og på Klintholm ved Nyborg. Fuldt udbygget vil disse anlæg kunne rense enhver form for forurenede jord.

TARCO A/S ejer dette selskab sammen med en række førende danske virksomheder, heriblandt Kommunekemi a/s og Monberg & Thorsen A/S."

"Watergroup a/s beskæftiger sig med udvikling og fremstilling af modulanlæg til fjernelse af kvælstof og fosfor fra spildevand samt projektering og salg af komplette anlæg til en sådan behandling.

.....
TARCO A/S ejer dette selskab sammen med andre danske virksomheder og investorer."

Det fremgår endvidere af notatet af 22. marts 1990, at koncernens omsætning i 1988 skønsmæssigt kan opdeles på følgende måde:

Danske kommuner og amtskommuner	27%
den danske stat	9%
andre danske, offentlige institutioner og lign.	9%

andre danske forretningsforbindelser	14%
offentlige institutioner og lign. indenfor EF	14%
exportomsætning i øvrigt	27%

Endelig har Tarco A/S i skrivelsen af 11. juni 1990 vedrørende Indenrigsministeriets spørgsmål om hjemmelsgrundlaget for det kommunale engagement i Tarco-koncernen oplyst følgende:

"Afslutningsvis skal TARCO A/S til spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget for den kommunale aktiebesiddelse i selskabet alene fremhæve følgende generelle synspunkter:

- at det kommunale engagement i TARCO A/S har eksisteret siden 1919 og aldrig været antastet ud fra kommunalretlige betragtninger,
- at koncernens aktiviteter, som de fremtræder i dag, må ses som en naturlig videreudvikling ud fra virksomhedens udgangspunkt: at nyttiggøre og afsætte et kommunalt biprodukt, samt i øvrigt i væsentlig grad (fortsat) som udtryk for et fælleskommunalt samarbejde om løsning af kommunale opgaver,
- at den skete udvikling i øvrigt også har været dikteret af hensynet til at bevare og frugtbare de indskudte kommunale midler,
- at koncernens eksportaktiviteter endelig forekommer at være i god overensstemmelse med statens ønsker om forøget offentlig systemeksport."

I denne anledning skal Indenrigsministeriet generelt udtale, at en kommune som udgangspunkt ikke lovligt selv kan drive eller yde direkte støtte til handel, håndværk og industri, medmindre der foreligger lovhjemmel. Baggrunden herfor er først og fremmest ønsket om at undgå indgreb i de markedsmekanismer, der regulerer erhvervslivet. Endvidere er baggrunden, at kommunestyret ikke er opbygget med henblik på at producere varer og tjenesteydelser på et marked, men derimod med henblik på varetagelse af fællesskabsopgaver for et lokalsamfund.

I en række tilfælde har hensynet til en hensigtsmæssig udnyttelse af de kommunale ressourcer dog vejet tungere end hensynet til det private erhvervsliv. Kommunerne har således adgang til at forsyne sig selv med varer og tjenesteydelser i det omfang, kommunalbestyrelsen finder, at der herved sker den bedste udnyttelse af de kommunale ressourcer. Kommunerne kan endvidere lovligt sælge biprodukter, der opstår som en naturlig følge af

lovlig kommunal virksomhed under forudsætning af, at salget sker til markedspris.

Herudover kan kommunerne i særlige tilfælde lovligt varetage såkaldt accessorisk virksomhed, d.v.s. en i princippet ikke-kommunal virksomhed, der knytter sig til en lovlig kommunal opgave på en sådan måde, at det ville være urimeligt ikke at give kommunerne adgang til at udføre opgaven.

Der henvises om det anførte nærmere til side 70 ff i betænkning nr. 1153 om kommunerne og erhvervspolitikken af december 1988.

TARCO A/S har i skrivelse af 11. juni 1990 bl.a. anført, at koncernen er blevet drevet efter almindelige forretningsmæssige principper, og at der ikke er blevet ydet tilskud fra kommunal side.

Dette giver anledning til at bemærke, at de kommunalretlige regler, om at kommunerne ikke må drive handel, håndværk og industri, gælder uanset, om kommunerne i konkrete tilfælde yder økonomisk tilskud til den kommunale virksomhed og dermed påfører kommunerne økonomiske risici, og uanset om private virksomheder ved den kommunale aktivitet påføres konkurrence. Dette har bl.a. sammenhæng med, at de reale grunde, som har ført til den pågældende afgrænsning af de kommunale opgaver på erhvervsområdet, rækker videre end til varetagelsen af de nævnte to hensyn.

Kommunestyret og private erhvervsdrivende virksomheder er således underlagt vilkår, der med hensyn til beslutningsprocesser og ansvarsforhold er grundlæggende forskellige. Kommunestyret er, som ovenfor nævnt, opbygget med henblik på at varetage fællesskabsopgaver for et lokalsamfund og ikke med henblik på at producere og afsætte varer og tjenesteydelser på et marked.

Kommuner kan ikke økonomisk eller ledelsesmæssigt deltage i foreninger eller selskaber, der varetager ikke-kommunale opgaver, eller som selv deltager i foreninger eller selskaber, der varetager ikke-kommunale opgaver. Kommuner kan således ikke ved at indskyde ekstra led mellem kommunalbestyrelsen og en bestemt

aktivitet udvide kredsen af opgaver, kommuner lovligt kan varetage.

Hvad særligt angår Kommunernes Pensionsforsikring A/S og Kommunernes gensidige Forsikringsselskab bemærkes, at disse forsikringsselskabers erhvervelse af aktier i selskaber, der varetager ikke-kommunale opgaver, ikke i sig selv udelukker kommunal deltagelse i forsikringsselskaberne. Det er herved en forudsætning, at aktierne erhverves som led i udøvelsen af (lovlig) forsikringsvirksomhed.

En vurdering af lovligheden af det kommunale engagement i TARCO A/S vil først og fremmest bero på en konstatering af, om de opgaver, TARCO A/S varetager, er kommunale opgaver eller ej.

Som fremhævet af TARCO A/S har selskabet gradvist udviklet sig ud fra sit oprindelige formål og har især i perioden efter 1980 ekspanderet på forskellig måde. Det er karakteren af de opgaver, som aktuelt varetages af koncernen, der er afgørende for den kommunalretlige vurdering.

Ministeriet har forstået, at TARCO A/S selv alene varetager overordnede administrative opgaver vedrørende koncernen, medens de egentlige produktive aktiviteter varetages af datterselskaberne. I det følgende foretages en kort gennemgang af datterselskabernes opgaver, med henblik på en vurdering af, om opgaverne er kommunale.

TARCO VEJ A/S

Den del af TARCO VEJ A/S's virksomhed, der består i vejbygning og vejvedligeholdelse samt fremstilling af vejmaterialer, er lovlige kommunale aktiviteter, i det omfang, der er tale om produktion til kommunernes eget brug, men vil ikke i øvrigt kunne betragtes som en kommunal opgave.

For så vidt angår den del af TARCO VEJ A/S's aktiviteter, der består i fremstilling af specialprodukter, bl.a. Marine-mastic til offshore-branchen, må Indenrigsministeriet forstå de foreliggende oplysninger således, at disse specialprodukter ikke

opstår som en naturlig følge af produktionen af vejmaterialer, men at de er resultatet af en betydelig, selvstændig forsknings- og udviklingsindsats. Denne produktion kan således ikke betegnes som biproduktion, men derimod som en selvstændigt produktion, der i et vist - ikke ubetydeligt - omfang afsættes til andre end danske kommuner. På denne baggrund er det Indenrigsministeriets opfattelse, at den omhandlede produktionsvirksomhed ikke er en kommunal opgave.

TARCO ENTREPRISE A/S

Med hensyn til TARCO ENTREPRISE A/S fremgår det, at selskabet bl.a. udfører anlæg og etablering af rørsystemer til olie, gas, vand og fjernvarme. I lighed med det ovenfor vedrørende TARCO VEJ A/S anførte er det Indenrigsministeriets opfattelse, at TARCO ENTREPRISE A/S's aktiviteter er kommunale i det omfang, der er tale om produktion til anvendelse i danske kommuner.

TARCO ENTREPRISE A/S udfører endvidere opgaver med rensning af forurenede jord. Kommuner og amtskommuner kan og har i visse tilfælde pligt til efter miljølovgivningen at udføre jordrensningsopgaver. Efter Indenrigsministeriets opfattelse ligger det i naturlig forlængelse af disse opgaver at udføre jordrensningsopgaver mod betaling for private grundejere eller andre. Da det ikke er tilladt en kommune at udføre forsyningsvirksomhed m.v. med det sigte at opnå gevinst, må det sikres, at udbyttebetaling m.v. fra aktieselskaber bliver af begrænset omfang, f.eks. svarende til en almindelig låneforrentning af den indskudte kapital, idet der dog ved fastsættelse af forrentningens størrelse kan tages hensyn til en eventuel betydelig tabsrisiko ved investeringer. Denne del af TARCO ENTREPRISE A/S's opgaver kan derfor lovligt varetages af kommuner, forudsat at der ikke herved søges opnået økonomisk gevinst.

TARCO ENERGI A/S

TARCO ENERGI A/S producerer efter det oplyste fjernvarmerør, plastrør til gas, olie og vand samt markedsfører fjernvarmerørsystemer. En kommune kan lovligt producere rør og rørsystemer til eget brug.

Det fremgår af det oplyste, at TARCO ENERGI A/S ikke alene producerer rør og rørsystemer til kommunalt brug. TARCO ENERGI A/S har bl.a. etableret selvstændige afdelinger i Tyskland og England samt forhandlere flere andre steder i Europa. Denne del af TARCO ENERGI A/S's aktiviteter er aktiviteter, som en kommune ikke lovligt kan varetage.

TARCONORD A/S

TARCO A/S ejer desuden 50% af aktierne i TARCONORD A/S, der producerer begprodukter m.v. Selskabet er medejer af et tjæredestillationsanlæg i Brasilien og er medejer af et selskab, der designer og opfører anlæg til karbonprodukter. Det fremgår, at 99% af produktionen eksporteres. Der er derfor ikke tale om produktion til eget brug. Endvidere fremgår det af det ovenfor citerede notat, at produktionen af dansk rådtjære ophørte i 1980. TARCONORD A/S's produkter kan derfor ikke være biprodukter fra nogen kommunal virksomhed i Danmark. Indenrigsministeriet må på denne baggrund lægge til grund, at aktiviteterne i TARCONORD A/S ikke er kommunale.

FLOWIDAN GAS DIVISION A/S

FLOWIDAN GAS DIVISION A/S er ejet med 50% af TARCO A/S og med 50% af et privat selskab. FLOWIDAN GAS DIVISION producerer måle- og reguleringsudstyr til gasselskaberne. Efter reglen om, at kommuner lovligt kan producere til eget brug, kan et kommunalt ejet selskab lovligt producere udstyr, der aftages og forbruges af kommuner eller kommunale fællesskaber. Det fremgår imidlertid, at FLOWIDAN GAS DIVISION A/S afsætter sine varer og tjenesteydelser også til industrivirksomheder og til udenlandske gasselskaber, og at FLOWIDAN GAS DIVISION A/S derudover ejer et datterselskab i Sverige. På den baggrund må det konstateres, at en væsentlig del af dette selskabs opgaver ikke er kommunale.

K.K.Miljøteknik A/S

For så vidt angår TARCO A/S's engagement i selskabet K.K. Miljøteknik A/S, skal Indenrigsministeriet, da K.K. Miljøteknik A/S beskæftiger sig med jordrensning, henviser til det ovenfor

anførte vedrørende TARCO ENTREPRISE A/S's tilsvarende aktiviteter, der som anført anses for en kommunal opgave.

Watergroup a/s

TARCO A/S deltager desuden i selskabet Watergroup a/s, der beskæftiger sig med udvikling og fremstilling af modulanlæg til fjernelse af kvælstof og fosfor fra spildevand samt salg af komplette anlæg til en sådan behandling. Det fremgår ikke af de for Indenrigsministeriet forelagte oplysninger, hvem der aftager ydelser fra dette selskab. I det omfang der er tale om forskning og produktion med henblik på løsning af kommunens opgaver, vil der være tale om en kommunal opgave.

Den ovenstående gennemgang har indskrænket sig til en mere generel vurdering af hovedaktiviteterne i TARCO-koncernen. Det kan dog klart konstateres, at TARCO-koncernen i meget vid udstrækning udfører opgaver, som ikke er kommunale. Kommuner og amtskommuner kan derfor ikke lovligt deltage hverken ledelsesmæssigt eller finansielt i TARCO A/S. Kommuner kan ej heller være medlemmer af en forening eller eje aktier i et aktieselskab, der ejer aktier i TARCO A/S.

Indenrigsministeriet skal på denne baggrund anmode om - eventuelt gennem en koordineret besvarelse fra alle de kommunale deltagere - at blive underrettet om, hvorledes den ulovlige kommunale deltagelse i TARCO A/S vil blive bragt til ophør.

Såfremt de kommunale opgaver eller en del af disse ønskes udskilt af koncernen til fortsat varetagelse i kommunalt regi, og der i den forbindelse opstår tvivlsspørgsmål af kommunalretlig karakter, vil Indenrigsministeriet efter anmodning afgive vejledende udtalelser herom. Det bemærkes i denne forbindelse, at der udover spørgsmål om, hvorvidt en opgave er kommunal eller ej, kan opstå spørgsmål om, hvorvidt opgaver kan løses uden for det almindelige, kommunale styrelsessystem, og om opgaven kan løses i samarbejde med private.

Denne skrivelse er sendt til Fyns, Ringkjøbing og Vejle amtskommuner. En kopi af skrivelsen er sendt til TARCO A/S, Kommunernes Landsforening, Hovedstadsregionens Naturgas I/S, Industrirådet og samtlige tilsynsråd.

Med venlig hilsen

Thor Pedersen

Grethe Løgstrup